

Міністерство освіти і науки України  
Класичний приватний університет

Куявський університет у Влоцлавеку

МІЖНАРОДНА  
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

**«ІННОВАЦІЙНІ НАУКОВІ  
ДОСЛІДЖЕННЯ У ГАЛУЗІ  
ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ»**

*14–15 квітня 2023 р.*

*м. Запоріжжя, Україна*

**Організаційний комітет конференції:**

**Сущенко А. В. (голова оргкомітету)** – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри освіти та управління навчальним закладом Класичного приватного університету;

**Іваницький О. І.** – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та психології освітньої діяльності Запорізького національного університету;

**Сущенко Т. І.** – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освіти та управління навчальним закладом Класичного приватного університету;

**Дяченко М. Д.** – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри освіти та управління навчальним закладом Класичного приватного університету;

**Самодумська О. Л.** – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри освіти та управління навчальним закладом Класичного приватного університету;

**Зарицька В. В.** – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології Класичного приватного університету;

**Захаріна Є. А.** – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри управління фізичною культурою та спортом Національного університету «Запорізька політехніка»;

**Храпченкова Н. І.** – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільного та початкового навчання Академії «Bolashaq», м. Караганда, Казахстан;

**Даріуш Скальські** – доктор педагогічних наук, науковий та дидактичний співробітник, Інструктор-викладач (WOPR), Інструктор з водного порятунку, Інструктор з плавання і Тренер з плавання, Академія фізичного виховання та спорту, м. Гданськ, Польща;

**dr Wiesław Pędziak** – Cuiavian University in Wloclawek.

**Інноваційні наукові дослідження у галузі педагогіки та психології:** матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 14–15 квітня 2023 р. – Львів – Торунь : Liha-Pres, 2023. – 196 с.

ISBN 978-966-397-310-4

У збірнику представлено стислий виклад доповідей і повідомлень, поданих на міжнародну науково-практичну конференцію «Інноваційні наукові дослідження у галузі педагогіки та психології», яка відбулась на базі Класичного приватного університету 14–15 квітня 2023 р.

УДК 001.895:[37.013+159.9](062.552)

ISBN 978-966-397-310-4

© Класичний приватний університет, 2023  
© Українсько-польське наукове видавництво «Liha-Pres», 2023

# ЗМІСТ

## НАПРЯМ 1. ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

|                                                                                                                                                                                        |    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Застосування інтерактивних методів навчання<br>для формування професійної компетентності майбутніх учителів<br>під час вивчення педагогічних дисциплін<br><b>Бартенєва І. О.</b> ..... | 8  |
| Самоосвіта як умова професійної компетентності педагога<br><b>Белка Є. О.</b> .....                                                                                                    | 11 |
| Підприємливість – ключова компетентність<br>здобувача початкової освіти НУШ<br><b>Воронова В. С., Починок Є. А.</b> .....                                                              | 14 |
| Деякі аспекти діяльності університетів в період воєнного стану<br><b>Вороновська Л. П., Коваленко Л. Б.</b> .....                                                                      | 18 |
| Набуття професійної компетентності вчителя<br>в умовах сучасної освіти<br><b>Гунька К. О.</b> .....                                                                                    | 21 |
| Ревізія поняття «мімічний метод» навчання глухих<br><b>Замша А. В.</b> .....                                                                                                           | 24 |
| Освітнє середовище НУШ як платформа формування<br>духовно-моральних цінностей здобувачів початкової освіти<br><b>Зюба Д. С., Лесковець О. Р.</b> .....                                 | 27 |
| Застосування рольових ігор для розвитку<br>комунікативної компетентності студентів<br><b>Ковальова К. В.</b> .....                                                                     | 31 |
| Формування комунікативної компетентності<br>майбутніх менеджерів: актуальність проблеми<br><b>Ковтун О. С.</b> .....                                                                   | 35 |
| Роль математичної освіти у гуманітаризації освітнього процесу<br><b>Рудик Т. О.</b> .....                                                                                              | 38 |
| Психолого-педагогічні аспекти застосування<br>інтерактивних технологій для розвитку комунікаційних умінь<br>і навичок здобувачів освіти<br><b>Сердюк М. П.</b> .....                   | 42 |
| Інтегративний підхід у процесі реалізації змісту<br>технологічної освіти в гімназії<br><b>Тарара А. М., Сушко І. А.</b> .....                                                          | 46 |

|                                                                                                                                                 |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Alternative control in teaching a foreign language as a means of improving the quality of language education<br><b>Shchypachova D. S.</b> ..... | 50 |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|

## **НАПРЯМ 2. СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПЕДАГОГІЧНІЙ НАУЦІ**

|                                                                                                                                                                                   |    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Тенденції розвитку фітнес-технологій<br>для підвищення рухової активності здобувачів вищої освіти<br><b>Белкова Т. О.</b> .....                                                   | 54 |
| Проблема педагогічних методик розвитку<br>функціональної підготовленості юнаків у футболі<br><b>Бондаренко І. І.</b> .....                                                        | 58 |
| Проблеми та перспективи застосування штучного інтелекту<br>в освіті<br><b>Душеба О. В., Тисячук О. В., Хребтієвський Я. Ю.</b> .....                                              | 61 |
| Фасилітаційна компетентність як невід’ємна складова<br>професійної компетентності педагога закладу вищої освіти<br><b>Козич І. В.</b> .....                                       | 64 |
| Потенціал інноваційного освітнього середовища<br>в підготовці майбутніх учителів природничих спеціальностей<br><b>Марушко Л. П.</b> .....                                         | 67 |
| Роль сучасних технологій у процесі педагогічної роботи<br><b>Молнар Г. Т., Певсе А. А.</b> .....                                                                                  | 71 |
| Цифрова компетентність педагогів як важливий чинник<br>налагодження ефективного освітнього процесу<br><b>Мороз Р. П., Юрченко М. А., Алієва В. А.</b> .....                       | 74 |
| Вебінар як важливий складник дистанційного навчання<br>в умовах військового стану<br><b>Овсієнко Л. М.</b> .....                                                                  | 77 |
| Педагогічна проблема формування критичного мислення<br>в процесі підготовки до іншомовної<br>комунікативної компетентності в закладах вищої освіти<br><b>Петренко В. О.</b> ..... | 79 |
| Використання технології ChatGPT<br>під час вивчення іноземних мов у закладах вищої освіти<br><b>Піддубцева О. І.</b> .....                                                        | 82 |
| ChatGPT: використання в освітньому процесі<br><b>Починкова М. М.</b> .....                                                                                                        | 85 |

|                                                                                                                                                                                   |    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Інформаційно-комунікаційні технології в професійній освіті<br><b>Романюк І. Г., Колодяжна А. В.</b> .....                                                                         | 89 |
| Застосування технологій «мобільного навчання»<br>в практиці викладання англійської мови<br><b>Сергєєва Г. А.</b> .....                                                            | 92 |
| Формування досвіду професійно-педагогічної діяльності<br>майбутніх викладачів-тьюторів засобами моделювання<br>педагогічних ситуацій<br><b>Силенко Ю. В., Галенда Д. Т.</b> ..... | 95 |

### **НАПРЯМ 3. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ ДОДАТКОВОЇ ОСВІТИ**

|                                                                                                                                                                      |    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Церемоніал та етикет як засіб комунікації.<br>Теоретичне обґрунтування необхідності викладання етикету<br>у системі додаткової освіти<br><b>Захарова О. Ю.</b> ..... | 99 |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|

### **НАПРЯМ 4. ПЕРЕХІД ДО БАГАТОРІВНЕВОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ**

|                                                                                                                                                                                          |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Імплементація академічної доброчесності<br>в контексті покращення онлайн-навчання і STEM-освіти<br>у форс-мажорних обставинах<br><b>Вергун А. Р., Калитовська М. Б., Кіт З. М.</b> ..... | 103 |
| Розвиток креативності майбутнього учителя початкових класів<br>як суб'єкта освітнього простору<br><b>Клімашевська Г. Р.</b> .....                                                        | 107 |
| Особливості функціонування університетів США<br><b>Кулешов С. О.</b> .....                                                                                                               | 111 |
| Алгоритм формування професійної компетентності вертольотчика<br>морської авіаційної бригади<br><b>Марченко О. Г., Онипченко П. М., Марченко В. В.</b> .....                              | 114 |

### **НАПРЯМ 5. ФІЛОСОФІЯ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ. СУЧАСНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ**

|                                                                                                         |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Інноваційні практики як основа модернізації змісту освіти<br><b>Бойко С. М., Самойленко Г. Е.</b> ..... | 118 |
| Оцінювання результативності діяльності викладача ЗВО<br><b>Борова Т. А., Ян Сісі</b> .....              | 122 |

|                                                                                                                                                                   |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Вплив цифровізації суспільства на практику перекладу та підготовку майбутніх перекладачів у закладах вищої освіти<br><b>Головацька Ю. Б.</b> .....                | 126 |
| Діалоговий формат взаємодії як інструмент педагогічного партнерства в освітньому процесі закладу дошкільної освіти<br><b>Голота Н. М., Карнаухова А. В.</b> ..... | 129 |
| Фактор задоволення у виборі управлінських технологій педагогічного менеджменту<br><b>Дудчак Г. П.</b> .....                                                       | 133 |
| Розвиток метакогнітивних здібностей майбутніх моряків засобами англійської мови<br><b>Огородник Н. Є.</b> .....                                                   | 136 |
| Контекстуальна синоніміка як обов'язковий складник професійного лексичного запасу здобувачів вищої освіти<br><b>Семак Л. А.</b> .....                             | 138 |
| Освіта для демократії в інформаційну епоху: виклики та можливості<br><b>Терпищій С. О.</b> .....                                                                  | 141 |

## **НАПРЯМ 6. ПЕДАГОГІЧНА ТА КОРЕКЦІЙНА ПСИХОЛОГІЯ**

|                                                                                                                                               |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Дослідження цілеутворювально-інтенційної обізнаності майбутніх менеджерів як елементу їх внутрішнього мовлення<br><b>Власенко О. О.</b> ..... | 144 |
| Рестрес у дітей з порушеннями слуху під час депортацій<br><b>Вовченко О. А.</b> .....                                                         | 147 |
| Психологічний супровід професійного розвитку студентів педагогічного університету<br><b>Заболоцька С. І.</b> .....                            | 150 |
| Характерні особливості видів казок, що застосовуються у практиці казкотерапії<br><b>Казачінер О. С., Бойчук Ю. Д.</b> .....                   | 153 |
| Соціокультурне середовище закладу вищої освіти як простір розвитку професійної ресурсності майбутнього психолога<br><b>Мазай Л. Ю.</b> .....  | 157 |

|                                                                                             |            |
|---------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| Проблема командотворення у процесі супроводу здобувача<br>із особливими освітніми потребами |            |
| <b>Удич З. І.</b>                                                                           | <b>162</b> |
| Соціально-емоційне навчання<br>як перспективна освітня траєкторія                           |            |
| <b>Шашенкова А. О.</b>                                                                      | <b>166</b> |
| Казкотерапія як метод корекційної роботи психолога                                          |            |
| <b>Яновська Т. А.</b>                                                                       | <b>169</b> |

## **НАПРЯМ 7. ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ ТА ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ**

|                                                                                            |            |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| Психічне здоров'я як фундаментальна складова<br>психологічного благополуччя                |            |
| <b>Васильченко-Держук К. А.</b>                                                            | <b>173</b> |
| Проблеми інтеграції психологічного знання                                                  |            |
| <b>Воляннюк Н. Ю., Ложкін Г. В.</b>                                                        | <b>175</b> |
| Толерантність майбутнього психолога<br>як комунікативна проблема                           |            |
| <b>Доброскок С. С.</b>                                                                     | <b>177</b> |
| Творчі здібності як об'єкт осмислення гуманітарного знання                                 |            |
| <b>Лобода О. Є.</b>                                                                        | <b>181</b> |
| Настанови осіб раннього дорослого віку<br>щодо змісту психологічного конструкту покликання |            |
| <b>Міщенко-Дрючило В. М.</b>                                                               | <b>184</b> |
| Особливості комунікації сором'язливих підлітків                                            |            |
| <b>Ульянова Т. Ю., Мартиненко Н. П.</b>                                                    | <b>187</b> |

## **НАПРЯМ 8. ПСИХОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНА ПСИХОЛОГІЯ**

|                                                                                         |            |
|-----------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| Менеджмент у повсякденній діяльності<br>фізкультурно-спортивних колективів чи товариств |            |
| <b>Бабенко В. Г., Євдокимова Л. Г., Корж Є. М.</b>                                      | <b>191</b> |

учасник освітнього процесу заощаджує час і хоче бути максимально доступним. Вебінари виконують цю функцію найкраще.

### **Література:**

1. Людвік Н., Шевченко О. Вебінар як нова форма професійного спілкування. *Бібліотечна планета*. 2012. № 1. С. 19-22. Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/bp\\_2012\\_1\\_8](http://nbuv.gov.ua/UJRN/bp_2012_1_8)

2. Pet'ko L., Popova L., Kulyk O., Kardash L., Ovsienko L., Denysiuk I., Proskurniak O. Web Oriented Education Course Design Model in the Entrepreneurship Education System. *International Journal of Entrepreneurship Education*. Dublin, Ireland. 2021. Volume 25. Issue 6. P. 1–9. Режим доступу: <https://www.abacademies.org/articles/web-oriented-education-course-design-model-in-the-entrepreneurship-education-system-11151.html>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-310-4-22>

## **ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ДО ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

**Петренко В. О.**

*кандидат педагогічних наук,  
доцент кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу  
Харківського національного економічного університету  
імені Семена Кузнеця  
м. Харків, Україна*

Важливість формування критичного мислення як навички 21 сторіччя у здобувачів вищої відбивається в місіях багатьох вітчизняних та закордонних закладів вищої освіти та постає як педагогічна проблема в процесі його формування.

Слід відзначити, що визначення поняття «критичне мислення» (далі КМ) в педагогічних джерелах, що присвяченні висвітлення педагогічних проблем з формування навичок критичного мислення в процесі набуття іншомовної комунікативної компетентності (далі – ІКК) має декілька перспектив. Розглянемо деякі з них більш детально.



За філософським підходом, дефініції поняття КМ є нормативними та спираються на певні критерії (наприклад, на філософські цінності Добро, Правда та інші) чи якості ідеального критичного мислителя [3]. Одним з недоліків такого підходу є недостатня увага до процесів мислення людини в реальному контексті.

Формулювання поняття КМ в когнітивній психології є описовими, тобто складаються з детального опису поведінки людини, її дій в процесі прийняття рішення. Для пояснення КМ також використовують такі поняття як метапізнання, що охоплює два основних виміри: метакогнітивний моніторинг — усвідомлення власних когнітивних функцій (за наявності метакогнітивних знань) та метакогнітивна регуляція — застосування своїх когнітивних ресурсів для навчання або вирішення проблем тощо [4].

Критики такого підходу відзначають, що людський мозок не є аналогом комп'ютера, бо, коли людина думає, вона не усвідомлює процес мислення (значна частина якого несвідома). Тільки після прийняття рішення можна певною мірою реконструювати і проаналізувати процес мислення.

За соціологічним підходом, вчені підкреслюють вплив соціокультурних факторів, таких як-то: суспільство, влада, статус тощо, на процес КМ. Мислення завжди відбувається в контексті, який має соціальні впливи та взаємодії, як прямі, так і непрямі, а на мислення людини впливають різні контексти [8]. Проте для формування навичок КМ все ж варто шукати особливості мислення, що повторюються в різних контекстах.

В педагогічному аспекті, науковці можуть опиратися на такі критерії, як-то: на визначення КМ за одним з вищезгаданих підходів; надавати власне визначення [5]; ігнорувати будь-який підхід щодо визначення КМ у роботі [7]; об'єднувати декілька перспектив, наведемо приклад: «...критично мислити — значить усвідомлено оцінювати, міркувати, мислити, тобто проявляти психічну, емоційну, пізнавальну активність, що повинна бути спрямована людиною на вирішення конкретної проблеми» [1, с. 24].

Узагальнюючи роботи дослідників щодо проблеми формування КМ при підготовці до ІКК, науковці виокремили чотири основні стратегії: 1) стимулювання мотивації студентів до вирішення критичних ситуацій; 2) надання студентам «надлишкової» інформації щодо попереднього досвіду вирішення реальних ситуацій для конструювання їх власної системи знань щодо мови та світу; 3) спрямування здобувачів вищої освіти на обґрунтування своїх позицій у вирішенні критичних ситуацій; 4) розширення навичок КМ здобувачів вищої

освіти через трансфер контекстуального досвіду КМ за межі контексту. Кожна з зазначених стратегій має свої методи навчання [9].

Оскільки КМ має свої визначення за різними підходами, то оцінювання КМ залежить від його концептуалізації. Існує ряд популярних інструментів критичного мислення: WGCTA; EWCTET; CCTT; CCTST; HCTAES тощо.

Однак, незважаючи на збіг у деяких аспектах, ці тести критичного мислення відрізняються за своїми цілями, форматами та контекстами. Сучасна тенденція полягає в об'єднанні двох форматів відповідей (як тестів з множинним вибором, так і тестів критичного мислення відкритого типу) в один тест [6].

Проте існують певні утруднення щодо використання згаданих тестів при підготовці до ІКК, а саме: викладачі мають сумніви щодо доцільності вимірювання КМ в спеціальних дисциплінах за допомогою згаданих тестів КМ оскільки вони більш спрямовані на повсякденні ситуації; проведення таких тестів займає багато часу, проте не стосується вимірювання сформованих навичок КМ в рамках певної дисципліни безпосередньо; обмеженість в матеріальних ресурсах на придбання тестів; брак часу на засвоєння основної структури та теорії тестів для вибору відповідного тесту для дисципліни [2].

Типовими методами оцінювання сформованості КМ здобувачів вищої освіти при набутті ІКК на різних рівнях організації освітнього процесу є такі: застосування таксономії, наприклад, таксономії Б. Блума; оцінювання навчальних планів з дисциплін; оцінювання різних аспектів підготовки до ІКК (говоріння, письмо, читання, аудіювання) відповідно до Європейських еталонних рамок (англ. European Reference Framework), на які орієнтується освітня галузь; поєднання різних методів оцінювання при проектуванні міждисциплінарних курсів тощо.

Висновуємо, формування КМ у здобувачів вищої освіти як педагогічна проблема потребує подальшого розгляду науковців.

### Література:

1. Горохова І. В. Мовно-комунікативні практики формування критичного мислення в сучасних університетах США : дис. ... канд. філософ. наук : 09.00.10 «Філософія освіти». Київ, 2016. 206 с.
2. Bissell, Ahrash N., and Paula P. Lemons. "A New Method for Assessing Critical Thinking in the Classroom." *Bioscience*, vol. 56, no. 1, 2006, pp. 66–72, [https://doi.org/10.1641/0006-3568\(2006\)056\[0066:ANMFAC\]2.0.CO;2](https://doi.org/10.1641/0006-3568(2006)056[0066:ANMFAC]2.0.CO;2)
3. Facione, Peter A. *Executive Summary and Critical Thinking Expert Consensus Statement*. Millbrae, CA: The California Academic Press, 1990.

4. Hacker, Douglas J., et al. "Definitions and Empirical Foundations." *Metacognition in Educational Theory and Practice*, Routledge, 1998, pp. 15–38, <https://doi.org/10.4324/9781410602350-8>

5. Janssen, Eva M., et al. "Identifying Characteristics Associated with Higher Education Teachers' Cognitive Reflection Test Performance and Their Attitudes Towards Teaching Critical Thinking." *Teaching and Teacher Education*, vol. 84, 2019, pp. 139–49, <https://doi.org/10.1016/j.tate.2019.05.008>

6. Ku, Kelly Y. L. "Assessing Students' Critical Thinking Performance: Urging for Measurements Using Multi-Response Format." *Thinking Skills and Creativity*, vol. 4, no. 1, Apr. 2009, pp. 70–76, <https://doi.org/10.1016/j.tsc.2009.02.001>

7. Petek, Elcin, and Hasan Bedir. "An Adaptable Teacher Education Framework for Critical Thinking in Language Teaching." *Thinking Skills and Creativity*, vol. 28, 2018, pp. 56–72, <https://doi.org/10.1016/j.tsc.2018.02.008>.

8. Wallace, Belle, et al. *TASC : Thinking Actively in a Social Context*. A.B. Academic Publishers, 1993.

9. Yuan, R., Liao, W., Wang, Z., Kong, J., & Zhang, Y. (2022). How do English-as-a-foreign-language (EFL) teachers perceive and engage with critical thinking: A systematic review from 2010 to 2020. *Thinking Skills and Creativity*, 43, 101002. URL: <https://doi.org/10.1016/j.tsc.2022.101002>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-310-4-23>

## **ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ СНАТGPT ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

**Піддубцева О. І.**

*доктор філософії з галузі знань Освіта/Педагогіка,*

*доцент, старший викладач кафедри філології*

*Дніпровського державного аграрно-економічного університету*

*м. Дніпро, Україна*

Швидкий розвиток інформаційних технологій має значний вплив на розвиток освіти. Штучний інтелект все більше входить в наше повсякденне життя і викликає певні побоювання серед представників освітянської ниви щодо академічної доброчесності з боку здобувачів